

Mona Harttion aloite mielenterveys- ja päihdetyöntekijöistä koostuvan tiimin perustamisesta kotihoitoon

3726/00.02.54/2019

Sosiaali- ja terveyslautakunta 13.05.2020 § 53

Valmistelija: terveyspalveluiden johtaja Kaisa Nissinen-Paatsamala,
kaisa.nissinen.paatsamala@salo.fi, p. 044 772 3650

Mona Harttio teki sosiaali- ja terveyslautakunnalle seuraavan aloitteen:

"Työskentelen Salon kaupungin Kotitiimin Yötiimissä, ammatiltani olen mielenterveys- ja päihdetyöhön erikoistunut lähihoitaja ja opiskelen tällä hetkellä töiden ohella mielenterveys- ja päihdetyön erikoisammattitutkintoa, josta valmistun keväällä 2020.

Olen keskustellut usean terveydenhuollon ammattilaisen kanssa siitä, miten etenkin kotihoidossa huomioidaan liian vähän asiakkaan mielenterveys- ja päihde-ongelmat ja tämä johtuu hoitajien tiedon puutteesta. Kotihoidossa suurin osa hoitajista on opiskellut vanhuspuolen osaamisalaa, jossa mielenterveys- ja päihdetyötä ei raapaista kuin vain vähän pinnasta joka johtaa siihen, että asiakkaiden ahdistuneisuutta, harhoja tai riippuvuutta ei osata hoitaa riittävän hyvin. Kentältä myös kuulee paljon puhuttavan pelosta, kun ei ole kokemusta harhaisuudesta ja asiakkaan pelkästään sanallinen aggressiivisuuskin on ollut syy hoitajalle jäädä sairauslomalle.

Puhuin asiasta myös muistihoitaja Kaisa Niinistön kanssa, joka on kanssani samaa mieltä, että näihin asioihin olisi hyvä puuttua myös kotihoidon puolella ammattitaidolla. Monella asiakkaalla on myös päihdeongelmaa, mutta ilman työkaluja siihen puuttuminen on haastavaa. Keskusteltuani ohjaajien kanssa A-klinikan ylläpitämässä toimintakeskuksessa, Open Doorissa ollessani sijaistamassa törmäsin tähän samaan asiaan, kun asiakkaalla ei ole tukipalvelua, jolloin riippuvuuden hoito kotona jää vähäiseksi jolloin retkahtaminen on enemmän sääntö kuin poikkeus.

Lehdissä on paljon kirjoitettu yli 65-vuotiaiden yleistyneistä itsemurhista, joka on mielestäni hyvin huolestuttavaa. Öisin asiakkaat tuovat paljon esiin yksinäisyyttä ja masentuneisuutta, kun kokevat kotihoidon tekevän vain välttämättömän. Olen ottanut asiakkaiden puolesta yhteyttä psykiatriseen puoleen, mutta viesti sieltä, että ei ehditä ja tämä oli syy miksi aloin miettimään aloitetta perustaa kotihoitoon erikseen psykiatrinen tiimi turvaamaan asiakkaiden kotona pärjääminen.

Olen itse joutunut soittamaan yöllä päivystykseen ollessani työvuorossa ja pyytämään asiakkaalle psykiatrista arvioita M1 -lähetettä varten, kun päivähoitajan kirjauksen mukaan asiakkaalla ollut "omituiset jutut".

Surullista on myös kuulla asiakkaalta, että hoitaja pelkää, kun asiakkaan diagnosoita on bipolaarihäiriö tai skitsofrenia.

Ehdotukseni Teille olisi seuraava:

Saloon olisi tärkeää perustaa kotihoitoon oma tiimi, jonka hoitajat ovat mielenterveys- ja päihdetyön ammattilaisia. Tiimi toimisi yhteistyössä kotihoidon sekä mahdollisesti Sointu-tiimin apuna, jolloin kotihoidon tiimit hoitaisivat somaattisen puolen ja "Mieli-tiimi" psyykeen/riippuvuuden hoidon asiakkaalle tutussa ympäristössä asiakkaan kotona. Tällöin myös reagointi äkilliseen psyykkisen kunnon laskuun huomattaisiin nopeasti ja siihen pystyttäisiin saamaan asiakkaalla apua nopeammin kuin nyt. Kotihoidon tiimeissä on töissä mielenterveys- ja päihdepuolen lähihoitajia, jotka kertovat joutuvansa pitämään kynttilää vakan alla, kun ei ole aikaa puuttua tarpeeksi asioihin, jotka edistäisivät asiakkaan kotona pärjäämistä. Näin ollen myös kaupungit kustannukset asiakkaiden joutuessa erikoissairaanhoidon piiriin saataisiin pidettyä pienempinä, kun asiakkaan hoito voitaisiin järjestää asiakkaalle tutussa ympäristössä- kotona.

Salossa 4 .12.2020
Mona Harttio"

Salon kaupunki tarjoaa mielenterveys- ja päihdeongelmista kärsiville heidän tarvitsemiaan palveluita laaja-alaisesti. Pääterveysasemalla toimii virka-aikana akuutti Mielenterveys- ja päihdevastaanotto. Vastaanottoa toteutettiin aiemmin yhteistyössä Turun yliopistollisen keskussairaalan psykiatrian klinikan ja terveystieteiden psykiatrisen hoitajan voimin. Psykiatrian klinikan vetäytyttyä v. 2010 toiminnasta, vastaanottotyötä on jatkanut Salon kaupungin palveluksessa oleva psykiatrinen sairaanhoitaja. Vaikka Salo onkin Suomen 20. suurin kaupunki, mahdollistaa väestöpohjamme, 51 757 asukasta, suuren satunnaisvaihtelun potilaiden palveluiden tarpeessa. Nykyinen poliklinikkatoiminta on aiempaa poliklinikkatoimintaa optimaalisempi ja estää vastaanoton tyhjäksiä.

A-klinikalla on Salossa matalan kynnyksen palveluita aktiivisesti päihteitä käyttäville tarjoava päiväkeskus Open Door, josta käyttäjä voidaan tarvittaessa ohjata Salon kaupungin ja A-klinikan tekemän kumppanuussopimuksen perusteella tarvittaessa terapiaryhmiin. Ohjauksessa otetaan huomioon päihteidenkäyttäjän valmius sitoutua hoitoon.

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirillä on lisäksi Salon seudun yli 70-vuotiaita asukkaita palveleva liikkuva psykiatrinen työryhmä, jossa toimii myös psykiatrian erikoislääkäri. Työryhmä on perehtynyt erityisesti ikäihmisten mielenterveysongelmien hoitoon.

Psykiatriset potilaat ohjautuvat kotihoitoon yleensä erikoissairaanhoidon psykiatrin arvion perusteella. Psykiatria erikoistunut lääkäri on todennut, että nämä potilaat pärjäävät kotonaan kotihoidon turvin eivätkä enää hyödy psykiatrisesta hoidosta pidemmälle edenneiden kognitiivisten rajoitteiden ja dementian johdosta. Kotihoidon henkilökunnan valmiuksia näiden psykiatrisista häiriöistä kärsivien iäkkäiden potilaiden kohtaamiseen

tulisikin lisätä koulutuksen avulla.

Kaksisuuntaista mielialahäiriötä tai skitsofreniaa sairastavien potilaiden sairauden pahenemisvaihe vaatii pikaista psykiatrian erikoislääkärin tai psykiatriaan perehtyneen lääkärin tutkimusta ja lääkityksen arviointia. Tahdosta riippumattomaan hoitoon lähettäminen vaatii lääkärin lähetettä. Aloitteessa ehdotettu "Mieli" -tiimin ei voi lähetettä laatia.

Eri-ikäisille salolaisille mielenterveys- ja päihdepotilaille on tarjolla monipuolisia palveluja, mutta heidän sitoutumisensa palveluihin on puutteellista. Koska taloudelliset resurssit ovat rajalliset, tulee palveluita suunnata tieteellisesti vaikuttaviksi todettuihin hoitomuotoihin. Uuden "Mieli" -tiimin perustaminen ei lisää jo olemassa olevaa monipuolisten mielenterveys- ja päihdepalveluiden valikoimaa, vaan aiheuttaa niiden pirstoutumista ja hankaloittaa potilaiden suunnitelmallista hoitoa.

Vt. sosiaali- ja terveyspalveluiden johtaja:

Sosiaali- ja terveyslautakunta päättää, että Salon kotihoitoon ei perusteta uutta "Mieli-tiimiä", vaan päihde- ja psykiatristen potilaiden hoidossa hyödynnetään nykyisiä käytössä olevia palveluita.

Päätös:

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Lisäksi sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa aloitteen tärkeäksi ja kannustaa jatkossa myös vastaavantyyppisten kehittämisehdotusten tekemiseen.